

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมประชาชน

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมมือมีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสวงหาทางเลือก ร่วมดำเนินการ เพื่อจะเป็นประโยชน์กับทุกฝ่ายทั้งนี้ความหมายการมีส่วนร่วมจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม และการเมือง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบกรใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่ (สถาบันพระปกเกล้า, 2553, หน้า 15)

Reeders (อ้างถึงใน วรุฒิ พละบุตร, 2548, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

องค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน วรวิทย์ พลະบุตร, 2548, หน้า7)

ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำ
เกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. ในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคมและ
การจัดสรรทรัพยากร

2. ในการกระทำโดยสมัครใจต่อกิจกรรมและโครงการ

Erwin (อ้างถึงใน วรวิทย์ พลະบุตร, 2548, หน้า 7) ให้แนวคิดเกี่ยวกับ
ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชน
เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง
เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน ให้ความสำคัญสร้างสรรค์
และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม
และสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อรทัย กัทผล (2546, หน้า8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน
คือกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูล
และความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม
และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนถึง
การติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการ
ร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา (2547, หน้า 3 อ้างถึงใน สุระชัย ชอบชื่น, 2551, หน้า
16 - 17) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาถึงการช่วยเหลือโดยสมัครใจ
โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผล
กระทบต่อการพัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์
เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง คือ การให้ประชาชนมีความรู้สึก
ตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกัน
ก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3. ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วมเป็นการให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงานและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนานอกจากนี้ยังเกี่ยวกับความพยายามที่จะประเมินโครงการพัฒนาด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจจะเข้าใจอย่างกว้าง ๆ ว่าเป็นการที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวเอง

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นการที่ประชาชนที่มีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่นและการเสนอแนวทางแก้ปัญหาใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ของท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมนั้นต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นเป็นผู้มีความริเริ่ม และมุ่งใช้ความสามารถ ความพยายาม ตลอดจนเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7. การมีส่วนร่วม เป็นการที่จะใช้ความพยายามในการเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุม โดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

8. กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน และให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายของรัฐและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน

ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2548, 198 - 199, อ้างถึงใน สุระชัย ชอบชื่น, 2551, หน้า 17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ 2 ความหมาย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ

การติดตามและประเมินผล และการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการดังกล่าวนี้ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การส่งเสริมพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชนให้มีการพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชน ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ชุมชนสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2.2 การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนา โดยรัฐบาลเป็นการพัฒนาที่ประชาชนให้มีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจการวางแผน การบริหาร มีอำนาจต่อตรงในการบริหารทรัพยากรอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน โดยประชาชนสามารถตรวจสอบการบริหารของรัฐบาลได้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคืนอำนาจให้ประชาชนในการพัฒนาและให้ประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตของตนเอง

จากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ นั้น ผู้วิจัยสรุปความหมายได้ของการมีส่วนร่วมได้ว่า การมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการดำเนินการของประชาชนในการโครงการในทุก ๆ กิจกรรมเริ่มตั้งแต่การค้นหาปัญหา การตัดสินใจ การดำเนินการ การประเมินผลโครงการและการรับผลประโยชน์จากโครงการ แต่ทั้งหมดของการมีส่วนร่วมต้องอยู่ภายใต้พื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยและเป้าหมายของการมีส่วนร่วมคือผลประโยชน์ของชุมชนร่วมกัน

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยทั่วไปแล้วประชาชนอาจเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ เช่น การค้นหาปัญหา การตัดสินใจ การดำเนินการ การประเมินผลโครงการและการรับผลประโยชน์จากโครงการ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

Szentendre (อ้างถึงใน สถาบันพระปกเกล้า, 2545, หน้า 30 - 31) กล่าวถึงการแบ่งกระบวนการการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

3. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2553, หน้า 2 อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553, หน้า 13) ได้เสนอรูปแบบหรือมิติการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2544, หน้า 19 อ้างถึงใน ธีรพรพราย์ สิ้นชัยคุณานนท์, 2554, หน้า 17 - 18) ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมซึ่งจำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ คือ จำแนกจากการพิจารณาระดับการอาสา การสมัครเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะมีทั้งการบังคับและไม่ถูกบังคับ จำแนกตามวิธีการที่เข้าไปเกี่ยวข้อง คือ การมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม จำแนกการเข้าไปเกี่ยวข้องตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนการพัฒนา จำแนกตามลักษณะขั้นขององค์การ โดยพิจารณาจากการจำแนกความเข้มแข็งและความดีของสังคมและจำแนกตามระดับการเข้ามีส่วนร่วม ดังนี้

1. การเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งเสริม (สนับสนุน) ประกอบด้วย การเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ซึ่งจะส่งผลได้ตัวแทนที่มีความเอาใจใส่เข้าร่วมกิจกรรมหรืออาสาสมัครเข้ามารับการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมในลักษณะให้ความร่วมมือในรูปแบบการสละแรงงาน ร่วมทำงาน หรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อพิจารณาหรือคัดค้าน
2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับบริการ อาจกระทำในลักษณะการแก้ปัญหา หรือแก้ไขความเดือดร้อน รวมทั้งการทำหน้าที่สะท้อนภาพให้ผู้บริหารเห็นภาพของการให้บริหารที่ประชาชนได้รับ
3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ตรวจสอบ สามารถกระทำได้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบพฤติกรรมสมาชิก อบต. ตรวจสอบแผนพัฒนา การปฏิบัติตามข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี การตรวจสอบการดำเนินการโครงการต่าง ๆ การเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร เป็นต้น

ระดับของการมีส่วนร่วม

อรทัย ก๊กผล (2552, หน้า 38) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นทางปัญหาทางเลือกและแนวทางแก้ไข
- ระดับที่ 2 ทารือเพื่อให้ได้รับข้อมูลและหาความจริงจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหาทางเลือกและแนวทางแก้ไข
- ระดับที่ 3 เข้ามามีบทบาทเพื่อร่วมทำงานกับประชาชนเพื่อสร้างความมั่นใจกับประชาชนว่า ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะได้รับการพิจารณา
- ระดับที่ 4 สร้างความร่วมมือ เพื่อเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่ระบุปัญหาทางเลือกและแนวทางแก้ไข
- ระดับที่ 5 เสริมสร้างอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547, หน้า 21) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำสุดถึงสูงสุดเป็น 6 ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม คือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมีจำนวนมาก และยิ่งถ้าระดับการมีส่วนร่วมสูงเพียงใดจำนวนของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะลดลงตามลำดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับการมีส่วนร่วมในระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตัดสินใจหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ การประกาศนโยบาย
2. ระดับการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงกว่าระดับแรก ผู้วางแผนโครงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น มีการประเมินในประเด็นข้อดีข้อเสียมากชัดเจนมากขึ้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงกว่าระดับการเปิดรับฟังความคิดเห็น เป็นการเจรจาอย่างเป็นทางการระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าและประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับการมีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าระดับการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีขอบเขตที่สูงขึ้น กว้างขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการมีความเหมาะสมที่จะใช้สำหรับประเด็นที่เป็นข้อยุ่งยาก ซับซ้อนและมีข้อแย้งมาก

5. ระดับร่วมปฏิบัติ เป็นระดับการมีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าระดับการวางแผนร่วมกันซึ่งเป็นระดับผู้ที่รับผิดชอบโครงการกับประชาชนร่วมกันดำเนินการเป็นขั้นตอนการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

6. ระดับควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชนเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด

ทงศ์ศักดิ์ คุ่มไชนะ (2548, หน้า 77 - 79 อ้างถึงใน สุระชัย ชอบชื่น, 2551, หน้า 22 - 23) ได้จัดระดับการมีส่วนร่วมไว้ 7 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ถูกบังคับให้ร่วม ลักษณะการมีส่วนร่วมนี้ เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมโดยถูกบังคับไม่มีทางเลือกเลย

ระดับที่ 2 ถูกหลอกให้ร่วม ลักษณะเป็นการใช้ผลประโยชน์เข้าหลอกล่อในรูปของค่าจ้างแรงงาน หรือความสะอาดกสบายหรือในรูปการให้คำสัญญาต่าง ๆ แต่เบื้องหลังจริง ๆ อาจเป็นการหาเสียงของนักการเมืองผู้หยิบยื่นโครงการมาหลอกล่อเท่านั้น

ระดับที่ 3 ถูกชักชวนให้เข้าร่วม การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ส่วนมากเป็นโครงการที่ทางราชการคิดเองเรียบร้อยแล้ว และพยายามชักชวนให้ประชาชนให้ความร่วมมือทุกรูปแบบ โดยอาศัยระบบการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ว่าเป็นโครงการที่ดีขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

ระดับที่ 4 สัมภาษณ์และวางแผนให้ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะปรากฏว่าปัญหาและความต้องการและเสียงเรียกร้องของประชาชนจะได้รับการเอาใจใส่ขึ้นมาบ้าง ผู้ที่วางแผนโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชนด้วยการเรียกประชุม

สอบถาม สัมภาษณ์ แต่ในขั้นตอนการตัดสินใจว่าการแก้ปัญหาของชาวบ้านคืออะไร ควรแก้ไขอย่างไรวิธีใดจะวางแผนอย่างไรและจะปฏิบัติอย่างไร ยังเป็นเรื่องของทางราชการ

ระดับที่ 5 มีโอกาสเสนอความคิดเห็น ลักษณะนี้ประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับโครงการและดำเนินการตามโครงการแต่การตัดสินใจยังเป็นเรื่องของราชการเช่นเดิม

ระดับที่ 6 มีโอกาสเสนอโครงการ ลักษณะนี้เป็นการมีส่วนร่วมที่ทางราชการและประชาชนมีการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด ประชาชนมีโอกาสตัดสินใจปัญหาของตนเอง คืออะไร จะแก้ไขอย่างไรดีที่สุด พร้อมทั้งมีสิทธิเสนอโครงการและการเข้าร่วมปฏิบัติ

ระดับที่ 7 มีโอกาสตัดสินใจในการมีส่วนร่วมระดับนี้ประชาชนจะเป็นหลักในการตัดสินใจในทุกเรื่อง

พงศันดร ยางงาม และพีรदनย์ หมั่นภักดี (2556, หน้า 3) ได้ให้จำแนกระดับการมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูล/รับข้อมูล เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรับรู้ข่าวสารแต่เป็นระดับที่สำคัญ เพราะเป็นการเริ่มต้นที่ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการอื่น ๆ ต่อไป เช่น การปิดประกาศแจ้งให้ประชาชนรับทราบข้อมูลว่ารัฐกำลังจะดำเนินการเรื่องอะไร แต่กระบวนการตัดสินใจ ยังคงเป็นอำนาจของภาครัฐ

2. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นการรับฟังความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น บอกข้อปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ กับส่วนราชการ เช่น การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย กรณีโครงการที่ต้องประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นจากประชาชน ก็เป็นเพียงข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับประกอบการตัดสินใจของภาครัฐในการทำโครงการ แต่อำนาจการตัดสินใจก็ยังคงเป็นของภาครัฐ

3. ระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน/โครงการ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ อาจดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้ามาร่วม เช่น การตั้งคณะกรรมการไตรภาคีที่ประกอบด้วย คณะกรรมการจากภาครัฐ ภาคประชาชน และ

ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา และนำไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นวิธีการที่ถูกกำหนดขึ้นผ่านคณะกรรมการดังกล่าว และเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน

4. ระดับการร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทหรือฐานะหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

5. ระดับการเสริมอำนาจประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นระดับของการมอบอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชนเป็นผู้กำหนด

สรุปได้ว่าระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นักวิชาการได้กล่าวและให้ทัศนของระดับการของการมีส่วนร่วมนั้นแบ่งการมีส่วนร่วมได้หลายระดับ สำหรับผู้วิจัยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วม 3 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมระดับต่ำ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินโครงการ กิจกรรม ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือเกี่ยวข้องใด ๆ

2. การมีส่วนร่วมในระดับกลาง หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับกลางได้แสดงความคิดเห็น รับการปรึกษาเพื่อให้ผู้วางแผนโครงการใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในระดับสูง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งหมดเริ่มตั้งแต่ค้นหาปัญหา วางแผน การดำเนินงานตามโครงการ การตรวจสอบและประเมินผลโครงการ และการรับผลประโยชน์จากโครงการ

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การพัฒนาต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอนของการพัฒนา การที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งนั้น บุคคลและสมาชิกจะมีรูปแบบการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการได้อธิบายรูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ดังนี้

วรวิทย์ พละบุตร (2548, หน้า 7) ได้กำหนดกรอบพื้นฐานเพื่อการอธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของการเข้าร่วมโดยให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทั้งด้านวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมจากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ องค์กรประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ มีการรวมตัวกันเองเป็นกลุ่มขนาดเล็กในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เพื่อร่วมทำประโยชน์ต่อส่วนร่วมหรือสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ จะได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหรือองค์กรเอกชน เช่น ลูกเสือชาวบ้านกลุ่มออมทรัพย์ องค์กรประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรที่ประชาชนทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน หรือตามที่กฎหมายบัญญัติบทบาทหน้าที่ไว้ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแทนบุคคลหรือตัวแทนองค์กรเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมของรัฐบาล ส่วนขั้นตอนการมีประกอบด้วย 1) การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ 2) การร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ 3) การร่วมรับผลประโยชน์ 4) การร่วมติดตามและประเมินผล

Cohen and Uphoff (1980, อ้างถึงใน วีระกิตต์ ชาญปริพรรณ์และคณะ, 2551, หน้า 10) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา (Analysis) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ทวิวงศ์ ศรีบุรี (2541, หน้า 36 – 37 อ้างถึงใน ญัฐปราชย์ ชัยสินคุณานนท์, 2554, หน้า 20 – 21) ได้กล่าวถึงรูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุปัญหา เข้ามาตัดสินใจกำหนดปัญหา กำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในวางแผนพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมท้องถิ่นเพื่อวางแผน เพื่อวิเคราะห์ การกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาตลอดกำหนดวิธีการทำงานและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือกรรมการของชมรม การติดต่อประสานงานและขอรับการช่วยเหลือจากองค์กรทั้งในและนอกชุมชน การเข้าร่วมบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่วนรวม เช่นสนับสนุนอุปกรณ์ การสนับสนุนแรงงานในการพัฒนาท้องถิ่น
4. การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ตามนโยบายที่กำหนด ผลประโยชน์ที่ได้ตรงตามความต้องการ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ปัญหาท้องถิ่นได้รับการแก้ไขในรูปเชิงธรรมและนามธรรมต่อสังคมและบุคคล
5. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมการติดตามและประเมินผลเป็นระยะว่าการพัฒนา การดำเนินงานกิจกรรมโครงการ แผนงานด้านการพัฒนาเป็นไปตามแผนพัฒนาสำเร็จเพียงใด เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้หรือไม่ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินการและประชาชนสามารถวิพากษ์วิจารณ์การพัฒนาท้องถิ่นได้

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ร่วมค้นหาปัญหาความต้องการ

ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการและร่วมติดตามและประเมินผล การพัฒนา ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจึงเป็นการพัฒนาเพื่อตนเอง และดำเนินการด้วย ตัวเอง การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนหรือความต้องการต่าง ๆ ย่อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ที่วางเอาไว้ ทำให้เกิดประโยชน์กับท้องถิ่นโดยตรงอย่างเป็นรูปธรรมเกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาย่อมเกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นโดยตรง ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงมีประโยชน์ในทุก ๆ ด้านลดปัญหาความขัดแย้ง ในด้านต่าง ๆ ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

อรทัย ก๊กผล (2552, หน้า 17 - 18) ได้สรุปประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไว้ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น
2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน
3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรม ในการตัดสินใจของรัฐ
4. เพิ่มความง่ายในการปฏิบัติงาน สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้ง ที่รุนแรงได้
6. ช่วยให้เจ้าหน้าที่รัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วง กังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการสนองตอบต่อความกังวลของประชาชน
7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณะ ถือว่าเป็นการให้การศึกษามุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน
8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทาง สังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น สอดคล้องกับ หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

นวน้อย ตรีนทร์และคณะ (2545, หน้า 380 – 385, อ้างถึงใน สุระชัย
ชอบชื่น, 2551, หน้า 32 – 33) ได้กล่าวถึงประโยชน์การมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือเป็นการช่วยให้เกิดการกระจ่ายในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการร่วมปรึกษาก่อนให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่หรือวิธีการที่ดีที่สุดแทนวิธีการเดิมที่ใช้ในอดีต

2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบ มองดูอาจจะเสียเวลามากและมีค่าใช้จ่ายสูง แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่เริ่มแรกสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายและลดการสูญเสียเวลาได้มาก เช่นการตัดสินใจโครงการกรณีการมีส่วนร่วมอาจใช้เวลาในการตัดสินใจมาก สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แต่เมื่อนำไปปฏิบัติจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่า เพราะจะไม่เกิดปัญหาเรื่องความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เนื่องจากทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ยอมรับในการตัดสินใจ ซึ่งมักจะตรงกันข้ามกับการไม่มีส่วนร่วม แม้จะใช้เวลาและสิ้นเปลืองงบประมาณน้อย แต่เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติมักจะทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. การสร้างฉันทามติการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยั่งยืน การยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งซึ่งกันหน้าอาจจะมี ความขัดแย้ง แต่เมื่อมีฉันทามติยังเกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ความสำเร็จและผลและผลการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจ เมื่อมีการร่วมตัดสินใจแล้วประชาชนย่อมต้องการเห็นในสิ่งที่สนใจนั้นนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและมีความกระตือรือร้นในการช่วยเหลือเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือความขัดแย้งที่รุนแรง กระบวนการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดโอกาสที่คู่ขัดแย้งแสดงความต้องการของกลุ่มและปราศจากความรู้สึกที่ไม่เป็นปรปักษ์ การมีส่วนร่วมจะช่วยลดหรือกำจัดความขัดแย้งได้ทุกกรณี

6. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นวิธีที่จะนำไปสู่ความชอบน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เช่นในการตัดสินใจโครงการ ต้องใช้

กระบวนการที่โปร่งใส นำเชื่อถือต่อสาธารณชน ส่งผลให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจถึงเหตุผลในการปฏิบัติและการตัดสินใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาท้องถิ่นส่งผลให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืนมีนักวิชาการกล่าวไว้หลายปัจจัย ดังนี้

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2548, หน้า 316 – 217 อ้างถึงใน สุระชัย ชอบชื่น, 2551, หน้า 29 – 30) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ รัฐต้องมีการกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมท้องถิ่น และต้องสนับสนุนกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง และในการสร้างช่องทางการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

2. ปัจจัยด้านประชาชน ประชาชนต้องมีความรู้ เข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนา โดยเป็นฝ่ายตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรม รับผิดชอบ เป็นผู้นำกลุ่มทางสังคมหรือผู้นำท้องถิ่น มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานอื่น ต้องมีการอบรม ศึกษาดูงานรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยนักพัฒนา นักพัฒนาต้องศึกษาชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานเรียนรู้สภาพแวดล้อมของชุมชน มีความรู้และเข้าใจเนื้อหากระบวนการมีส่วนร่วม ค้นหาผู้นำ รวมกลุ่มชาวบ้านที่มาศักยภาพ สนับสนุนการศึกษา ให้ข้อมูลข่าวสาร กระตุ้นให้มีการแสดงความคิดเห็น มีความจริงใจผูกพัน ความเชื่อศรัทธา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสม

4. ปัจจัยจูงใจ เป็นการจูงใจที่ได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วม ที่สนองตอบความต้องการของประชาชน

สกุล วงศ์กาฬสินธุ์ (2549, หน้า 93 – 94, อ้างถึงใน สุระชัย ชอบชื่น, 2551, หน้า 29 – 30) สรุปปัจจัยการมีส่วนร่วมต้องประกอบด้วย

1. ความเกี่ยวข้องทางด้านจิตและอารมณ์ หมายถึง การมีส่วนร่วมเพราะจิตใจและอารมณ์ไม่ใช่เพียงด้านกำลังกาย แต่เป็นความสนใจในการมีส่วนร่วมจากจิตใจ

2. เมื่อมีความเกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์แล้วเท่ากับการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดสร้างสรรค์ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยกลุ่มนี้จะมีความจำเป็นในการเข้าร่วมมากกว่ากระทำตามคำสั่งจึงเป็นแนวทางต่อเนื่องจากการมีส่วนร่วมด้านอารมณ์และจิตใจ

3. การรับผิดชอบ เมื่อเกิดความเกี่ยวข้องทางด้านอารมณ์และจิตใจส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มเพราะเป็นกระบวนการทางสังคมที่เข้าไปเกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

ตามที่นักวิชาการได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนางานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การริเริ่มการพัฒนา การวางแผนพัฒนา การดำเนินการพัฒนา การรับผลประโยชน์จากการพัฒนา การประเมินผลจากการพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547, หน้า 7) ได้จัดทำแนวทางรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อมุ่งหวังให้ชุมชน สังคม และภาครัฐเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอันเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนา งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ

1. ดำเนินงานตามระเบียบ นโยบาย แนวทางมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2. ดำเนินการบริหารงานทั่วไป โดยผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีนายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้ที่นายกเทศมนตรีหรือนายก

องค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายเป็นประธาน ยกเว้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวัดหรือมัสยิด ที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้เจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นประธาน

3. การบริหารงบประมาณและการบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย และมาตรฐานทั่วไปหรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

4. คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประเมินผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาดในด้านความรู้ความสามารถ ให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอผลการประเมินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบการพิจารณาเพื่อดำเนินการต่อไป

5. ดำเนินงานอย่างมีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการ โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสนับสนุน ด้านวิชาการ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความก้าวหน้ามั่นคงในอาชีพ ทั้งในด้านการศึกษา การฝึกอบรม ด้านรายได้ค่าตอบแทน สนับสนุนงบประมาณการพัฒนาปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่เพื่อให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น

6. รวบรวม รับรอง และรายงานสถิติข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง จัดส่งหน่วยงานที่รับผิดชอบภายในกำหนดระยะเวลา

7. ดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

มาตรฐานขั้นพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550, หน้า 1 - 44) ได้จัดทำมาตรฐานขั้นพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางการประเมินผลการบริหารงาน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านบุคลากร มี 4 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 ผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี ตัวบ่งชี้

- 1) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- 2) มีความรักเด็ก ชยัน อดทน
- 3) มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
- 4) กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษานอนุบาล

หรือจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย/การศึกษานอนุบาล หรือเทียบเท่าขึ้นไป

- 5) หมั่นพัฒนาตนเอง หรือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

มาตรฐานที่ 2 ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้

- 1) มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2) มีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก
- 3) มีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ

- 4) มีการประเมินพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริงตามวัย

มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพ
- 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน
- 3) มีวิสัยทัศน์และภาวะความเป็นผู้นำ
- 4) ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพึงพอใจ

ในคุณภาพของผู้เรียน

5) ผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพึงพอใจผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านอื่น ๆ แก่ชุมชน และสังคม

2. มาตรฐานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 4 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้

1) ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตัวบ่งชี้

1) จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางสมอง ตอบสนองความสนใจและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

2) จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม

3) จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านดนตรี ศิลปะและ

การเคลื่อนไหว

4) จัดกิจกรรมสืบสาน วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

5) จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน ตัวบ่งชี้

1) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียน

2) มีการให้บริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน

3) จัดห้องเรียน พื้นที่สีเขียว สนามเด็กเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี

มาตรฐานที่ 8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กร ศาสนา สถาบันทางวิชาการ องค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ตัวบ่งชี้

1) ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการให้บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการ และอื่น ๆ ของสถานศึกษาแก่ชุมชน

2) เป็นแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้และบริการชุมชน

3) มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3. มาตรฐานด้านผู้เรียน (มี 4 มาตรฐาน) ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

1) มีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อตกลง

2) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3) ประหยัด ใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

4) มีมารยาท ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้

1) มีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก

2) มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

3) มีทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย

4) มีทักษะในการสังเกตและสำรวจ

5) มีความรู้ในเรื่องตนเอง บุคลิกที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติและสิ่งต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ตัวบ่งชี้

1) มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุต่อตนเองและ

ผู้อื่น

2) มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

3) มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

4) ร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ผู้ดูแลเด็ก และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ตัวบ่งชี้

1) สนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

2) สนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรี และการเคลื่อนไหวที่

3) สนใจและร่วมกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย

ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึง ขอบข่ายของงาน สายการบังคับบัญชา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพ ตาม มาตรฐานที่กำหนดโดยจะต้องจัดให้มีการ ประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้ง หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ดังนั้นเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถจัด การศึกษาและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่ต้อง ปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ครอบคลุมลักษณะงานแต่ละด้าน ทั้งนี้การ จัดแบ่งงานควรคำนึงถึงความพร้อมและศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นขนาดเล็กอาจรวมลักษณะวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นงานกลุ่มเดียวกัน

การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547, หน้า 1 - 28) ได้จัดทำแนวทางการบริหารการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อมุ่งหวังให้ชุมชน สังคม และภาครัฐเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นรากฐานที่สำคัญ ต่อการปรับปรุงและพัฒนางานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการด้านต่าง ๆ โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร

ส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประธาน ควบคุมดูแล มีคณะกรรมการจากชุมชน ผู้ปกครอง ผู้แทนผู้ดูแลเด็ก มาร่วมกันบริหารและ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ โดยมีหน่วยงานเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้าน วิชาการและทรัพยากร

การจัดบุคลากรตามความจำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ผู้ดูแลเด็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด ศูนย์ ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร หรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง สรรหาบุคลากร

ที่มีความจำเป็น และเอื้อต่อการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานด้านบุคลากร รวมถึงการจัดระบบสวัสดิการสำหรับผู้ดูแลเด็กให้มีความเหมาะสมเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในอาชีพหน้าที่การงาน โดยมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1.1 สรรหาหรือจัดจ้างบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีจำนวนตามความจำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ผู้ทำความสะอาด โดยใช้หลักเกณฑ์การสรรหาตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.2 กำหนดจำนวนอัตรากำลังของบุคลากร เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1.2.1 ผู้ดูแลเด็ก กำหนดเป็นสัดส่วนต่อจำนวนเด็กเล็ก 1 คน หากมีเศษตั้งแต่ 9 คนขึ้นไปให้เพิ่มผู้ดูแลเด็กอีก 1 คน

1.2.2 ผู้ประกอบอาหารกำหนดจำนวนได้ตามความจำเป็นเหมาะสมตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.3 ผู้ทำความสะอาดกำหนดจำนวนได้ตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือ ศูนย์ขนาดเล็ก (จำนวนเด็กไม่เกิน 200 คน) มีอัตราไม่เกิน 2 คน ศูนย์ขนาดใหญ่ (จำนวนเด็กตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไป) มีอัตราไม่เกิน 4 คน ตามฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2.4 กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน สิทธิหรือสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มิถุนายบัญญัติไว้

1.2.5 กำหนดการจัดชั้นเรียนกำหนดห้องละไม่เกิน 20 คน หากมีเศษเกิน 10 คน ให้จัดเพิ่มได้อีก 1 ห้อง

1.3 จัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนสวัสดิการอื่นที่พึงได้รับตามที่มิถุนายบัญญัติ ตลอดจนการพัฒนาศูนย์พัฒนา

1.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5 จัดทำทะเบียนประวัติของบุคลากร ระเบียบ ข้อบังคับ คุยนุ้ย ทะเบียน ประวัตินักเรียน

1.6 นิเทศ อบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง

1.7 บริหารจัดการคุยนุ้ยพัฒนาเด็กเล็กด้านอื่น ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคุยนุ้ยพัฒนาเด็กเล็กควร ปฏิบัติตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

สรุป การบริหารงานด้านบุคลากร หมายถึง การบริหารงานในหน้าที่ของ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหา บรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพการศึกษาอบรมเพิ่มเติม เงินเดือน สวัสดิการ การปฏิบัติราชการ การรักษาวินัย และการออกจากราชการ

2. ด้านวิชาการ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นหลักสูตร ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรคำนึงถึง สิ่งต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 31)

2.1 พิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก หลักสูตรที่เหมาะสม จะพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยบนพื้นฐานของ ประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ และเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้ง ยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้จักเป็นสุขในปัจจุบันมิใช่เพียงเพื่อเตรียม เด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2.2 หลักสูตรควรกำหนดให้สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูจะต้องจัดสภาพให้เด็กได้อยู่ในที่ ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับ ตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม

ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กระดับปฐมวัย

2.3 หลักสูตรควรกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือคำสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และจัดกิจกรรมที่ครูและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยครูจะเป็นผู้สนับสนุนและเรียนรู้กับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ ค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นครูจะต้องยอมรับเห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ครูต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

2.4 หลักสูตรควรกำหนด หลักเกณฑ์การประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัย ศึกษายืดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ครูจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนเองและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่า ได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนา จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยครูในการวางแผนจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

2.5 หลักสูตรควรกำหนดหลักเกณฑ์ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ครูและพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นครูจึงมิใช่จะ

แลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ได้หมายความว่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดการที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

นอกจากนี้การบริหารการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล และอบรมคุณธรรมจริยธรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยให้มีการจัดและประเมินที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กต้องดำเนินการต่อไปนี้

1) กิจกรรมเพื่อสุขภาพและการเจริญเติบโต ต้องจัดให้มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และให้ภูมิคุ้มกันโรคที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด รวมทั้งต้องทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็ก เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และแสดงความยินยอม

2) กิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

3) โภชนาการต้องจัดอาหารให้เด็กได้รับประทานในปริมาณที่เพียงพอและคุณภาพเหมาะสมกับวัยเด็ก ควรฝึกให้เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร จัดให้เด็กได้ดื่มนมหรืออาหารเสริม มีอาหารกลางวันรับประทานทุกคนทุกวัน และจัดอาหารว่างรับประทานในตอนบ่าย

4) กิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้และการออกกำลังกาย ต้องจัดกิจกรรมให้ได้พัฒนาทุกด้านอย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับวัยทั้งในที่ร่มและกลางแจ้ง

การบริหารงานด้านวิชาการ สรุปได้ว่า เป็นการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ การประเมินผล การจัดกิจกรรมการพัฒนาการของเด็ก การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน บุคคล ครอบครัว รวมทั้งการประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานศึกษาอื่น

3. ด้านบริหารงานทั่วไป

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรคำนึง ดังนี้

3.1 ด้านอาคารสถานที่ เป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพื้นที่ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า – ออก ประตูหน้าต่าง พื้นที่ใช้สอย พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก บริเวณสำหรับนอน สำหรับเล่น และพัฒนา บริเวณ ที่รับประทานอาหาร ประกอบอาหาร ที่พักเด็กป่วย บริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาด ตัวเด็ก ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องอเนกประสงค์ ที่เก็บสิ่งปฏิกูล เป็นต้น

3.2 ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น แสงสว่างต้องมีเพียงพอทั่วทั้งห้อง เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป การถ่ายเทอากาศต้องสะดวก สภาพพื้นที่ภายในอาคาร ต้องไม่ลื่นและไม่ชื้นควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัย รั้วรอบบริเวณศูนย์มีความ มั่นคงแข็งแรง

3.3 ด้านความปลอดภัย เป็นการกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวกับ ความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร เช่น การกำหนดมาตรการป้องกัน ความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

3.4 ด้านการจัดระบบบริหารและการพัฒนาองค์กร เช่น วิเคราะห์ โครงสร้างภารกิจ การดำเนินงาน การวางแผน การกำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ตัวชี้วัด การปฏิบัติงานของบุคลากร ดำเนินการบริหารจัดการ ติดตามประเมินผล และปรับปรุงระบบ บริหารให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

3.5 การดำเนินงานด้านธุรการ เช่น การศึกษาวิเคราะห์สภาพงาน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การเผยแพร่ข้อมูล การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน เป็นต้น

3.6 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนประสานงานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือการศึกษาปฐมวัย เช่น การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน บุคคล องค์กร ชุมชน และหน่วยงานอื่น

3.7 ด้านการจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน เช่น การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาตามโครงสร้าง และภารกิจของสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิเคราะห์กำหนดปัจจัย จัดลำดับความเสี่ยง การกำหนดมาตรการป้องกัน วางแผนจัดระบบควบคุมและประเมินผล เป็นต้น

3.8 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น เช่น จัดบุคลากรรับผิดชอบงานพิเศษตามความเหมาะสมและศักยภาพ การประเมินความพึงพอใจและนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาระบบงาน

สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง การบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านธุรการ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาองค์กร การประสานงานกับองค์กร หน่วยงาน ชุมชน การจัดวางระบบควบคุมภายใน การวางแผนวิเคราะห์งาน โครงสร้างและภารกิจ การติดตามควบคุม ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขรวมทั้งงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

4. ด้านงบประมาณ

การบริหารงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศูนย์ควรมุ่งเน้นความเป็นอิสระในด้านการบริหารจัดการ และให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งขอขยายงานด้านการบริหารงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 การจัดทำและเสนอขอของบประมาณ เช่น การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายด้านการศึกษา ปฐมวัย เป้าหมายของการจัดการศึกษาของศูนย์ฯ ในด้านนักเรียน ด้านการให้บริการอื่น ๆ ด้านเงินเดือน ค่าจ้างค่าตอบแทนหรือสวัสดิการ ด้านการพัฒนาข้อมูลหรือเทคโนโลยี สารสนเทศ การสำรวจความต้องการด้านพัสดุครุภัณฑ์ เป็นต้น

4.2 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของงบประมาณ เช่น การจัดทำรายละเอียดแผน งบประมาณ โครงการ เพื่อเชื่อมโยงกับผลผลิต ผลลัพธ์ตาม ตัวชี้วัด ความสำเร็จ การวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการ การจัดทำกรอบ งบประมาณรายจ่ายตามนโยบาย เป็นต้น

4.3 การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามภารกิจ การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ การตรวจสอบติดตามผลการใช้จ่ายเงิน งบประมาณ การตรวจติดตามนิเทศ การจัดทำรายงานข้อมูลการใช้งบประมาณ เป็นต้น

4.4 การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานการเงินและงบการเงิน การบริหารพัสดุ การควบคุมบำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ การกำหนดระเบียบ แผนปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สิน การกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุมการเบิกจ่าย การตรวจสอบพัสดุ การตรวจสภาพเพื่อการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมทั้งก่อนและหลังการใช้งาน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ด้านงบประมาณ หมายถึงการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดทำ การเสนอของงบประมาณ การ จัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล การรายงานผล การใช้จ่ายเงิน งบประมาณ และผลการดำเนินงาน การบริหารการเงิน การบัญชีและการพัสดุ

ระเบียบองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2547

เพื่อเป็นการสมควรและให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบกับแนวนโยบายของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการสนับสนุนส่งเสริม การศึกษาท้องถิ่นอาศัยความตาม มาตรา 16 (9) แห่ง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งวางระเบียบ/ข้อบังคับ/ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบัญญัตินี้เรียกว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลว่าด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ.ศ. 2547

ข้อ 2 ข้อบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ผู้บังคับบัญชาพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลรักษาการตามข้อบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในข้อบัญญัตินี้

“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี และมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา

“ชุมชน” หมายถึง ชุมชนในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

“คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ” หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งและแต่งตั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีจำนวนตามความเหมาะสม

“คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากชุมชนแล้วนำเสนอองค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งโดยให้มีจำนวนตามความเหมาะสม

“ครูดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย/ผู้ช่วยครูดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย” หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแล เตรียมความพร้อมพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ซึ่งหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้จัดจ้าง

“เด็กเล็ก” หมายถึง เด็กวัยก่อนประถมศึกษายุทธศาสตร์ระหว่าง 3 - 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่น้อยกว่า 6 เดือน

“หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เป็นผู้บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเป็นเลขานุการในคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มีฐานะเทียบเท่าอาจารย์ใหญ่

หมวด 2 บุคลากร

ข้อ 5 ให้มีบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังต่อไปนี้

5.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 ครูดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย/ผู้ช่วยครูดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย

5.3 บุคลากรอื่น ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อ 6 คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณี que เลือกรูปแบบองค์การ

บริหารส่วนตำบล หมอบหมายผู้แทนชุมชนบริหารจัดการศูนย์ฯ) มีหน้าที่

- 6.1 กำหนดนโยบาย เป้าหมายในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6.2 ควบคุม ดูแล ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6.3 แก้ไขปัญหา อุปสรรค ทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ การเงินและอื่น ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6.4 ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อปรับปรุงแก้ไข

ข้อ 7 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบริหารจัดการศูนย์เอง) มีหน้าที่

- 7.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 7.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนได้รับการเตรียมพร้อมอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 7.3 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 7.4 เสนอแนวทางและมีส่วนรวมในการบริหารจัดการด้านวิชาการงบประมาณการบริหารงานและการบริหารทั่วไปของศูนย์
- 7.5 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน

ข้อ 8 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่

- 8.1 ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามนโยบาย
- 8.2 รับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมทุกด้าน
- 8.3 ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 9 ครูดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย มีหน้าที่

- 9.1 จัดกิจกรรมเพื่อดูแล เตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กแบบองค์รวม
- 9.2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรมประจำวัน
- 9.3 จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เหมาะสมกับเด็กเล็ก

9.4 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพื่อปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทัน
ต่อเหตุการณ์

ข้อ 10 ผู้ช่วยครูดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย มีหน้าที่ช่วยครูผู้ดูแลเด็กปฏิบัติ
กิจกรรมตามข้อ 9

ข้อ 11 บุคลากรอื่น ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- ผู้ประกอบอาหาร หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ปรุงอาหาร
ตามหลักโภชนาการ และบริการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
- ผู้ทำความสะอาด หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่รักษาความสะอาด
รักษาทรัพย์สินสมบัติและความเป็นระเบียบเรียบร้อยตลอดจนความปลอดภัยของอาคารสถานที่
- บุคลากรอื่น ๆ ตามความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หมวด 3 การบริหารและการจัดการ

ข้อ 12 การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยลักษณะงาน
6 ประเภท ดังนี้

1. งานด้านวิชาการ
2. งานด้านบุคลากร
3. งานด้านอาคารสถานที่
4. งานด้านกิจการนักเรียน
5. งานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ
6. งานด้านความสัมพันธ์ชุมชน

การบริหารงานข้างต้นให้หัวหน้าศูนย์ฯ พิจารณาตามความเหมาะสม
โดยคำนึงถึงความพร้อมของบุคลากร ลักษณะและปริมาณงานที่สอดคล้องกัน โดยมุ่งให้เกิด
คุณภาพและประสิทธิภาพ

ข้อ 13 การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. อนุบาล 1 สำหรับเด็กอายุ 3 ปี
2. อนุบาล 2 สำหรับเด็กอายุ 4 ปี

3. อนุบาล 3 สำหรับเด็กอายุ 5 ปี

ข้อ 14 การจัดห้องเรียนให้ถือเกณฑ์ห้องละ 25 คน โดยคิดสัดส่วนเด็กเล็ก 50 คน ต่อครูผู้ดูแลเด็ก 3 คน

ข้อ 15 การจัดกิจกรรมเพื่อดูแล เตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กแบบองค์รวมให้ยึดแนวการจัดประสบการณ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบ

ข้อ 16 การกำหนดเวลาบริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนการแต่งกายของเด็กเล็กให้อยู่คู่ลยพินิจขององค์การบริหารส่วนตำบล

หมวด 4 การเงิน

ข้อ 17 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีรายรับและรายจ่าย ตลอดจนวิธีการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงินให้ถือปฏิบัติตามระเบียบการเงินขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น โดยอนุโลม ประกอบด้วย

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัด
- ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนเกี่ยวกับโภชนาการ และอาหารกลางวันของหน่วยงานต้นสังกัด

ข้อ 18 การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้นำระเบียบว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ 19 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องรายงานการรับเงิน การเบิกจ่ายเงินและเงินคงเหลือของศูนย์พัฒนา

หมวด 5 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อ 20 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ 21 บรรดาทรัพย์สินต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยุบเลิกให้ตกเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ณัฐปรายย์ สิ้นชัยคุณานนท์ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสานตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านรับผลประโยชน์จากการพัฒนาและด้านการริเริ่มการพัฒนา และมีความมีส่วนร่วมในระดับน้อย จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามากคือ ด้านการวางแผนพัฒนา ด้านดำเนินการพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสานตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลยที่มีเพศ อาชีพและหมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกัน พบว่าประชาชนที่มีเพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อยู่อาศัยต่างกันโดยรวมและรายด้าน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันพบว่า โดยรวมการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการพัฒนา ด้านการดำเนินการพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผลการพัฒนา การมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

เอมอร บุญโท (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า โดยรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือการมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มการพัฒนา การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการ การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ที่จำแนกตามเพศ โดยรวมมีแตกต่างกันทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนการพัฒนา การมีส่วนร่วมขั้นริเริ่มการพัฒนา การมีส่วนร่วมขั้นติดตามและประเมินผลจากการพัฒนา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อจำแนกตามหมู่บ้านอาศัยอยู่พบว่า โคนรวมรายด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05

ณัฐปรายย์ สิ้นชัยคุณานนท์ (2554, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสานตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านรับผลประโยชน์จากการพัฒนาและด้านการริเริ่มการพัฒนา และมีความมีส่วนร่วมในระดับน้อยจำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามากคือ ด้านการวางแผนพัฒนา ด้านดำเนินการพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล

วรินทร์ มาลัย (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสุด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการร่วมดำเนินงาน ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมวางแผน ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการรับผลประโยชน์ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลทางด้านการศึกษาระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่มของประชาชน กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ การเป็นสมาชิกกลุ่มของประชาชน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

สมศักดิ์ น้อยนคร (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าโดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการปฏิบัติงานและด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคิดพัฒนา ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุตรดิตถ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05 ส่วนประชาชน

ที่มีเพศและระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนา
ไม่แตกต่างกัน

สุระชัย ชอบชื่น (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า การเปรียบเทียบ
ระดับการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัด
นครราชสีมาจำแนกตามเพศ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ
.05

มังกร ศรีชะโคตร (2549, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา: ตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า
เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ
.05 อาจเป็นเพราะลักษณะความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทยังมีการยอมรับเพศชาย
มากกว่าเพศหญิง อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Smith (อ้างถึงใน ธวัชชัย พรหมดี, 2550, หน้า 45) ทำการวิจัยเรื่องบทบาทตัวแทน
ประชาชนในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน พบว่า

1. คณะกรรมการ มีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ
ที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนชุมชน
2. คณะกรรมการจากชุมชนไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ
ของโรงเรียนชุมชน โดยไม่ให้ชุมชนได้มามีส่วนร่วมในการรับรู้
3. คณะกรรมการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนชุมชน
จะเจริญก้าวหน้าได้มากเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
ด้วย

Ghee. Travea L. (อ้างถึงใน ธวัชชัย พรหมดี, 2550, หน้า 47) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ
ให้ความร่วมมือในการวางแผนขององค์การสาธารณะกุศล กรณีศึกษาเมืองอินเดียน่า งานวิจัยนี้

เป็นการสำรวจความร่วมมือของนักวางแผนที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะกล่าวถึงการมีส่วนร่วมโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน มีการระบุความสำคัญขององค์กรอย่างหนักแน่นถึงความร่วมมือและการทำงานที่มีส่วนร่วมโดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนในการวางแผน นักวางแผนเริ่มต้นจำแนกความจำเป็น ความต้องการซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์กรสาธารณะ กุศลและกำหนดวิธีการให้ความช่วยเหลือในการวางแผนของท้องถิ่น การวิจัยนี้มีขอบเขตการดำเนินงานที่จำเป็นอย่างยิ่ง คือ การสร้างความเข้าใจกับประชากรในชุมชน การอยู่ร่วมกัน การบริหารจัดการ วัสดุ – อุปกรณ์ การติดต่อสื่อสาร และการจัดตั้งกองทุนขององค์กรสาธารณะ กุศลเป็นการบริหารจัดการที่ทำหาย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุง การวางแผนชุมชนให้มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ชุมชนในท้องถิ่นจึงจะได้รับการช่วยเหลือ

Amenu – Teaa (อ้างถึงใน กัญญารัตน์ อุปลิทธิ, 2553, หน้า 67) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดียในประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ

Xu (2002 อ้างถึงใน สุระชัย ขอบชื่น 2551, หน้า 58) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้อาศัยในชุมชนและองค์กรของประเทศจีน : กรณีศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบและผลลัพธ์การจัดการบริการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองของประเทศจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการบริการชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้อาศัยในชุมชน องค์กรในชุมชนและการพัฒนาชุมชน โดยสำรวจข้อมูลเฉพาะพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองของประเทศจีน ในขณะที่มีการบริการด้านสวัสดิการของชุมชนโดยยึดรูปแบบและการดำเนินการ ดังนี้ ใช้กระบวนการควบคุมตลาด พัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น ส่งเสริมประชาธิปไตยท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เมืองปักกิ่ง ประเทศจีน พบว่า การจัดการบริการประสบความสำเร็จในด้านการสนับสนุนด้านการเงินเพิ่มขึ้นแก่ชุมชน ปลุกฝังให้ประชาชนที่อาศัยในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมากขึ้นและช่วยพัฒนากระบวนการสื่อสารภายใน

ชุมชนได้ดียิ่งขึ้น การบริการที่จัดขึ้นในชุมชนช่วยสร้างกลุ่มขององค์กรให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนที่อาศัยในชุมชน และมีหลักฐานระบุชัดเจนว่าหลังจากมีการจัดบริการขึ้นในชุมชนก็มีผลในการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้อาศัยในชุมชนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน แม้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนจะไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการให้อยู่ในระดับสูงก็ตาม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่า การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ต้องสร้างแนวความคิดการมีส่วนร่วมก่อนเพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาของคน ในชุมชน เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะเสนอความต้องการ โดยกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้รูปแบบของการมีส่วนร่วมตามหลักการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการร่วมค้นหาปัญหาความต้องการ ขั้นตอนการร่วมวางแผนพัฒนา ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา ขั้นตอนการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และขั้นตอนการติดตามและประเมินผลการพัฒนา ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน